

Hver mandag skriver George Monbiot, Anna Blix, Stefan Sundström, Trygve Refsdal og Elise Matilde Lund om alt som rører seg i naturen – fra hagestell til klimakamp.

Det er faktisk noen som bor akkurat der du bygger det nye huset ditt.

Gjeld til naturen

Anna Blix

MILJØVERN

Det er fint med et nytt hus. Jeg skjønner drømmen om enebolig med hage her jeg sitter og skriver ved spisebordet i leiligheten min på seksti kvadratmeter midt i tjukkeste Oslo. Spisebordet som i tillegg til å fungere som arbeidsplass med utsyn til lekende partner og barn fungerer også som bokhylle, sybord og oppbevaringsplass for alle de tingene som ikke har noen annen plass å være.

Et hus som er tegnet akkurat etter min families ønsker er kanskje drømmen? Det hadde ikke vært vanskelig å få det til. Vi kan kanskje ikke bygge vårt eget hus midt i Oslo, men vi skal ikke langt unna før det går an. I de aller fleste av Norges kommuner bygges det nye hus, veier og kraftlinjer. Areal har vi vel nok av?

Dessverre er ikke det helt sant. Det er alltid noen som bor der vi bygger. Kanskje er det en diger, flere hundre år gammel eik, med hundrevis innbyggere i trekroner, barksprekker og hulrom, eller en liten mose som er ukjent for vitenskapen. Kanskje er det en liten skog som huser biller som ikke finnes andre steder eller en slåtteeing med beitesopper som bare lever i Norge.

Et konkret eksempel er et område i Porsgrunn kommune der den sjeldne planten grenmarasal vokser. Planten finnes bare i Norge, og bare noen få steder i Grenlands-området og rundt Kristiansand. Der denne planten vokser, skulle det bygges boliger. Det er alltid noen som bor der vi vil bo eller kjøre, og de må vike når vi vil ha større hus og bredere veier.

Areal er ikke en ubegrenset ressurs i Norge, selv om mange ser ut til å tro det. Når hvert eneste kommunestyre tillater nybygging på et lite område, blir det mye over tid. Ofte er nettopp de mest attraktive boligområdene rike og varme områder der også trua arter trives, og som er trua fordi nettopp slike naturty-

per er overutnyttet av oss mennesker. Skogsbilveier, vannkraftverk og kraftlinjer har gjort at de store områdene med uberørt natur er borte. Nå er det bare omtrent ti prosent av Norges areal som er villmarkspreget natur, definert som områder lenger enn fem kilometer unna tyngre tekniske inngrep. Det betyr færre sammenhengende urørte naturområder, der vi virkelig kan nyte naturens ro, og der våre medskapninger kan få leve i fred.

Nesten 90 prosent av artene på den nasjonale rødlista over utrydningstruede dyr, sopper og planter er trua fordi arealene de

tror derimot løsninga er å tilføre kunnskap. Først og fremst må vi vite hvor den verdifulle og viktige naturen er. All natur er ikke like artsrik og like trua. Vi trenger hus, veier og miljøvennlig energi, men vi må bygge det andre steder enn der de truede artene bor. Vi må lage et kart over hvor den mest verdifulle naturen finnes. Det anslås at bare 25 prosent av den verdifulle naturen er festet til kart i dag. Når vi ikke vet hvor vi ikke bør bygge, og hvor det er bedre å gjøre det, er det vanskelig å beskytte trua arter.

Når vi har dette kartet, som Stortinget i fjor bestemte at vi skulle begynne å lage, må det

SAMEKSISTENS:

Det er viktig å huske at det allerede bor noen der vi velger å bygge, enten det er eik, mose, eller smådyr. Kommunene må bli bedre på å forvalte naturarealene godt, mener Anna Blix.

FOTO: ESKIMO_JO/
FLICKR

«Miljøfaglig kompetanse i kommunen vil gi bedre saksbehandling og færre konflikter»

er avhengige av endrer seg. Vi bygger boliger på slåttemarker, endrer elvenes traseer og legger kraftlinjer i områder med villrein. Er løsninga kommunesammenslåing?

Nei. Jeg tror ikke løsninga er å fjerne makta fra lokalbefolkninga ved å slå sammen kommuner. Jeg

brukes i alle kommuner. Det er kommunene som har hovedansvar for arealplanlegging og arealbruk. Derfor trenger kommunene naturkompetanse. En ansatt med kunnskap om naturverdier vil kunne gjøre faglige vurderinger av konsekvensene ved et naturinngrep.

Miljøfaglig kompetanse i kommunen vil også gi bedre saksbehandling og færre konflikter. Nesten halvparten av Norges kommuner mangler denne kompetansen.

Når vi bygger nytt, stiller vi oss ikke bare i gjeld til banken. Vi stiller oss også i gjeld til naturen og til generasjonene som kommer etter oss. Det finnes naturtyper som er relativt vanlige og som ikke er hjem for mange truede arter. Disse kan vi i større grad bygge på enn andre områder. Andre naturtyper som for eksempel flommark, myrer, strandenger og gammel naturskog har vi allerede brukt og endret altfor mye av. Disse skylder vi naturen og artene som trenger dem for å overleve at vi restaurerer.

Målet må være arealnøytralt. Vi kan bygge noe nytt på områder som ikke huser truede arter. Vi kan også gjenbruke arealer som allerede er endret av menneskelig bruk, og vi kan bygge tettere, samtidig som vi restaurerer trua naturtyper. Da gir vi generasjonene etter oss muligheten til å oppleve urørt natur. Vi gir dem muligheten til å ta over en klode med mer intakte økosystemer.

Dette gjør vi ikke bare fordi naturen er vakkert og har en verdi i seg selv. Hvem er vi til å ødelegge andre arters livsgrunnlag? Naturen er også vårt livsgrunnlag. Naturen gir oss ren luft, rent vann, medisiner, mat og byggematerialer. Intakte økosystemer er viktige buffere mot de menneskeskapte klimaendringene. Det er ikke vanskelig å ta vare på naturen.

Tilbake til grenmarasalen. Utbygginga i et av områdene der planten vokser kunne ha utryddet en av de største forekomstene av denne sjeldne planten. Men Porsgrunn kommune og den kompetente miljørådgiveren deres sørget for å få kartlagt området ordentlig. Resultatet ble nesten like mange boliger bygget, men boliger og atkomstveier plassert på en slik måte at grenmarasalen overlever.

Hver eneste kommune i Norge har sin del av ansvaret for hvordan vi bruker arealene våre. Det kan være noe å tenke på før du legger valgseddelen i urna i høst.

Anna Blix,
biolog

anna.blix@sabima.no